

Vägar till ett tryggare samhälle, SOU 2024:54

(Ju2024/01770)

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors yttrande utgår från regeringens mål att alla ungdomar ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen samt från regeringens mål att förbättra villkoren för det civila samhället.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, tillstyrker betänkandets förslag.

7.6 Unga lagöverträdare i kriminalvård

MUCF håller med utredningens bedömning om att unga lagöverträdare har ett ökat behov av stöd och kontroll. MUCF ser också positivt på förslaget att stärka socialtjänstens särskilda ansvar och skyddslagstiftning så att den omfattar unga upp till 21 år, till skillnad från dagens praxis där socialtjänsten vanligtvis endast är involverad i kriminalvårdsärenden som berör ungdomar upp till 18-års ålder. MUCF ser också att förslaget om förstärkt samverkan med ansvarig kommun bidrar till att öka den unge lagöverträdarens möjligheter till att lämna det kriminella livet bakom sig.

Därtill vill MUCF påminna om vikten av att kommunerna tar ett särskilt ansvar av unga upp till 20 år som dömts till fängelsestraff utifrån det kommunala aktivitetsansvaret. Målgruppen för det kommunala aktivitetsansvaret är unga som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning, och kommuner är då skyldiga att erbjuda lämpliga insatser som kan motivera de unga att skaffa sig en gymnasiekompetens eller motsvarande. Många unga har korta strafftider och de allra flesta omfattas av det kommunala aktivitetsansvaret. Här ser MUCF att det finns möjligheter för kommuner att förstärka sina insatser avseende dessa unga, i syfte att motverka återfall till kriminalitet.

Att sätta särskild fokus på unga lagöverträdare är viktigt utifrån flera perspektiv. Det är givet att det i första hand handlar om den ungas möjligheter att hitta vägen till en konstruktiv livsstil med målet att kunna försörja sig själv och känna gemenskap med det övriga samhället. Detta är också mycket viktigt för de närståendes och anhörigas villkor och

välstånd. Om kriminalvården skulle lyckas med att i större omfattning förhindra att unga återfaller i brott så skulle det även vara lönsamt utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv.

Det är därtill mycket viktigt att arbetet inom de andra områden som utredningen har identifierat som centrala för att förhindra återfall till kriminalitet förstärks när det gäller unga lagöverträdare. Utredningen resonerar klokt kring behovet av att ge behandling till neuropsykiatriska funktionsvariationer så som adhd, men det finns andra tillstånd som är mycket vanliga bland kriminalvårdens klienter, så som posttraumatiska stressyndrom, svår ångest eller depression. Dessa tillstånd kräver adekvat behandling för att individen ska komma vidare i sin behandlingsprocess. Även kognitiva funktionsvariationer är vanliga bland unga lagöverträdare, något som ställer extra krav till kriminalvården avseende grundläggande utbildning och yrkespraktik.

7.7.3 Civilsamhällets bidrag i det återfallsförebyggande arbetet

MUCF ser positivt på att utredningen har uppmärksammat de insatser som det civila samhällets organisationer står för när det gäller att förebygga återfall genom förberedande verksamhet inför frigivning samt till stödjande insatser efter frigivningen.

Det är särskilt positivt att utredningen föreslår att biträdande frivilligarbetande övervakare alltid bör övervägas för unga lagöverträdare, som ett komplement till kriminalvårdens insatser. Unga som har suttit på anstalt behöver uppmuntran och vägledning för att hitta vägen tillbaka till ordinarie liv med egen försörjning genom arbete eller studier och meningsfulla fritidsaktiviteter som bidrar till att ge mening i livet.

I detta ärende har ställföreträdande generaldirektör Stefan Holmgren beslutat. Senioranalytiker Tiina Ekman har varit föredragande. Remissamordnare Kenneth Condrup har deltagit i den slutliga beredningen av ärendet.

Stefan Holmgren
ställföreträdande generaldirektör

Tiina Ekman
senioranalytiker